

Forslag til Inatsisartutbeslutning om at pålægge Naalakkersuisut at fremlægge en redegørelse, der undersøger økonomiske fordele såvel som ulemper ved at Selvstyret etablerer finansielle virksomheder, hvori Selvstyret har en bestemmende indflydelse, herunder en fiskeribank, en kreditforening, et pensionselskab samt et forsikringselskab. Undersøgelsen bør især fokusere på, hvad en etablering af ovennævnte finansielle selskaber vil forudsætte i form af f.eks. indskud af offentlig kapital og menneskelige ressourcer.

(Medlem af Inatsisartut, Henrik Fleischer, Siumut)

Svarnotat

(Naalakkersuisoq for Finanser)

1. behandling

Det er langt fra første gang, at spørgsmålet omkring hensigtsmæssigheden af etablering af en 100 % selvstyrejet bank eller forsikringselskab eller en kreditforening ejet af selvstyret rejses.

Selvstyret spiller en meget stor rolle i økonomien. Det har sine fordele; men absolut også sine ulemper. Det er faktisk et potentielt problem, hvis Landskassen bliver eksponeret for store tab på erhvervsengagementer. En sådan risiko vil være særlig stor, hvis selvstyret går ind og driver egentlige kommercielle finansielle virksomheder.

Vi har i forvejen et veletableret hjemmehørende pengeinstitut, såvel som et aktivt færøsk pengeinstitut. En særlig grønlandsk fiskeribank vil ifølge sagens natur være meget afhængig af udviklingen i fiskeriet her i landet. Tabsrisikoen vil være forholdsvis høj.

Den samme argumentation kan generelt anlægges omkring andre selskaber i den finansielle sektor såsom forsikringsvirksomhed eller udlån mod pant i fast ejendom.

Til de anførte betragtninger bør tilføjes, at det ingenlunde er nogen let sag at forene en eventuel ny offentlig virksomhed på dette område med hensynet til konkurrencen overfor og mellem de etablerede aktører.

I den forbindelse skal det også huskes, at der eksisterer en række tilskudsordninger – herunder investeringstilskud og særlige fordelagtige landskasselån rettet mod fiskeriet.

Selvstyrejede kommercielle finansielle virksomheder vil være underlagt den gældende lovgivning på det finansielle område og deraf følgende krav til blandt andet soliditet og til kompetencer i daglig ledelse og bestyrelse.

Etablering af finansielle virksomheder og sikring af konkurrenceevnen hos disse er i stigende grad et spørgsmål om at kunne udnytte stordriftsfordele og dermed sikre et tilstrækkeligt stort kundeunderlag til blandt andet at fordele omkostningerne på.

Naalakkersuisut vil også henlede Inatsisartuts opmærksomhed på, at der er sandsynligt, at udstedelse af særlige grønlandske realkreditobligationer kun vil kunne ske mod betaling af en betydelig merrente i forhold til de nuværende forhold. Hvis Finanstilsynet ikke anser den førte kreditpolitik som forsvarlig, kan tilsynet stille krav om yderligere hensættelser eller ekstra kapitalindskud. Manglende opfyldelse kan medføre, at Finanstilsynet med dags varsel lukker den pågældende bank.

I forbindelse med vedtagelsen af punkt 135 på EM2017 iværksættes et analysearbejde med henblik på belysning af en del af de i dette beslutningsforslag rejste spørgsmål. Det daværende analysearbejde blev ikke færdiggjort, idet det daværende beslutningsforslag bortfaldt på grund af udskrivelsen af valg. Det forekommer Naalakkersuisut mest oplagt at færdiggøre dette arbejde i stedet for at starte helt forfra på en helt ny analyse.

Naalakkersuisut fremsætter derfor følgende ændringsforslag:

”Forslag til Inatsisartutbeslutning om at pålægge Naalakkersuisut at færdiggøre den jf. dagsordenspunkt EM2017/135 iværksatte undersøgelse af fordele og ulemper ved etablering af en grønlandsk ejet bankvirksomhed – herunder, hvad etableringen vil forudsætte i form af grønlandsk kapital og menneskelige ressourcer.”

Naalakkersuisut henviser i øvrigt til vedlagte bilag, hvor særligt aspekter om den finansielle lovgivning og den konkrete arbejdsproces berøres.

Bilag til svarnotat vedrørende EM2020/30

I tillæg til Naalakkersuisuts mundtlige svarnotat skal Naalakkersuisut oplyse følgende som baggrund for Inatsisartuts behandling af punkt 30.

Forslaget rejser helt overordnet en række spørgsmål om balancen mellem den private sektor og det offentlige, og om en udvikling af en mere selv bærende økonomi her i landet fremmes ved at skærme Grønland for udenlandske finansielle virksomheders aktiviteter ved at etablere selvstyrejede virksomheder på området. En etablering af selvstyrejede finansielle virksomheder vil således medføre, at selvstyret indgår direkte i et konkurrenceforhold med etablerede private virksomheder, hvilket af mange årsager ville være betænkeligt.

Etablering af særlige sektorrettede finansielle virksomheder vil også rejse en række udfordringer i forhold til den gældende finansielle lovgivning. Den finansielle lovgivning er et meget komplekst sagsområde, der ikke er hjemtaget. I de senere år er lovgivningen på området blevet yderligere kompliceret som følge af internationale tiltag mod terrorfinansiering, hvidvask og skatteunddragelse samt generelle krav om større finansiell stabilitet i sektoren oven på bankkrisen tilbage i 2008/09 og de efterfølgende år.

Drift af finansielle virksomheder kræver – uanset om disse måtte være offentligt ejede eller ej – at der foretages en kommerciel kreditvurdering af de forskellige engagementer. Hvis der ikke gennemføres en sådan kommerciel kreditvurdering vil virksomheden få karakter af erhvervstilskud. På fiskeriområdet såvel som generelt findes allerede en bred vifte af forskellige tilskudsordninger, der understøtter både etablering og udvikling af virksomheder herunder investeringer i nye fartøjer m.v. Direkte tilskuds ordninger må anses for mere målrettede og mere styrbare end generelle indirekte tiltag, som f.eks. etablering af særlige selvstyrejede banker, forsikringsselskaber m.v.

Det synes derfor slet ikke oplagt at søge det offentliges engagement og risikoeksponering på dette felt øget.

Der har ved flere tidligere lejligheder været gennemført analyser af lignende karakter, som det af forslagsstiller foreslåede. Disse har ikke påvist noget behov for eller nogen hensigtsmæssighed af at gennemføre tiltag i retning af etablering af offentligt ejede særlige finansielle selskaber her i landet. Det foreslås, at den seneste iværksatte undersøgelse, der ikke blev færdiggjort på grund af afholdelse af valg til Inatsisartut, afsluttes.

Forslagsstiller anslår et umiddelbart ressourceforbrug på 5 AC-årsværk, hvilket svarer til et ressourceforbrug på ikke under 3.000.000 kr. måske mere realistisk 4.000.000 kr. Et ressourceforbrug af den størrelsesorden kan næppe afholdes indenfor det pågældende fagdepartements budgetramme. En vedtagelse af Naalakkersuisuts ændringsforslag vil, skønnes det, kunne gennemføres med en lavere ressourceindsats.

De mere langsigtede konsekvenser af en etablering af selvstyrejede finansielle virksomheder er betydelige. Det vil kræve et meget betydeligt kapitalindskud på adskillige milliarder kroner for at kunne leve op til de af den gældende lovgivnings kapitaliseringskrav.

Det må umiddelbart vurderes, at landskassen gennem sådanne arrangementer vil blive yderligere eksponeret overfor svingninger i samfundsøkonomien. Konsekvenserne kan derfor potentielt vise sig at være endog meget uheldige for landet. Det må forventes at sunde erhvervsinvesteringer ubesværet vil kunne finde finansiering på almindelige markedsvilkår gennem de etablerede finansielle virksomheder.

I lyset heraf vil det være hensigtsmæssigt i det videre arbejde med spørgsmålet, at Naalakkersuisut etablerer dialog med en række internationale organisationer som f.eks. IMF og Verdensbanken. Arbejdet kan ligeledes have berøring til samarbejdet i regi af Nordisk Ministerråd, Arktisk Råd og EU. Dette aspekt skal undersøges i samarbejde med Departementet for Udenrigsanliggender.

Det vil i forbindelse med den nærmere analyse også være relevant at søge at afgrænse om man kan tale om eksistensen af et særligt grønlandsk finansmarked omfattende andre end de finansielle virksomheder med hjemsted i Grønland.

F.eks. overstiger udlån fra udenlandske finansielle virksomheder, dvs. ikke danske og grønlandske pengeinstitutter, til de større selvstyrejede selskaber Grønlandsbankens samlede udlån.

Danske realkreditinstitutters udlån svarer for nuværende beløbsmæssigt til Grønlandsbankens samlede udlån omkring 4,2 mia. kr. Derudover må det antages uden at der foreligger præcise beløbsmæssige opgørelser heraf, at en del herboende private kunder og virksomheder har en dansk bankforbindelse.

Det peger på at adgang til finansiering udefra er af en afgørende betydning for erhvervsliv og den almindelige økonomi og er forhold som bør indgå i overvejelser omkring hjemtagning af det finansielle område og i givet fald udformning af en grønlandsk lovgivning herom med henblik på at sikre at der forsat vil være en fri adgang til udenlandske finansieringskilder på internationale konkurrencedygtige vilkår.

Da der er tale om et forholdsvis omfattende analysearbejde vil det næppe være realistisk at påregne arbejdet færdiggjort tidligere end i løbet af 2022.